

ELS ENFRONTAMENTS A BARCELONA

En compliment de l'ordre que el president Companys havia encomanat al conseller de Seguretat Interior Artemi Aiguader, el comissari general d'Ordre Públic, Rodríguez Salasal capadavant d'una companyia de guàrdies d'assalt, se'n va encaminar a prendre el control de l'edifici de la Telefònica el 3 de maig del 1937, que estava en mans de la CNT.

Els motius pel qual ho van fer, va ser per acabar amb el monopoli anarquista sobre el control telefònic, ja que era un control criticat per restar al servei d'una organització en particular i fer possible les escoltes sobre qualsevol conversa telefònica.

Aquest tema, encara que va ser allunyat comparat amb les grans discussions polítiques, no va deixar de ser un reflex de els lluites de poder entre el Consell de la Generalitat, amb un protagonisme del PSUC i la UGT que arrossegava a ERC, ACR i la UR, i la FAI i el POUM per l'altra banda, amb la CNT integrada al Consell, identificada amb els partidaris de la revolució proletària i que estava enmig d'un conflicte que no acceptava termes mitjans sinó que eres d'un bandol o d'un altre. Però, amb tot això la CNT mai va oposicionar-se a cap dos opcions de la disputa.

Aquest intent de prendre la Telefònica va esdevenir un acte que va provocar la violència política i partidista pels carrers de Barcelona. Rodríguez Salas a l' hora de portar a càrrec el control va trobar-se amb una forta oposició armada que només li permetia fer-se amb el control de la planta baixa de l' edifici. Les notícies del que passava a la Telefònica van anar a parar cap als militants anarquistes, i en conseqüència van aparèixer barricades i passos de control armats per tota la ciutat.

Hi va haver un greu enfrontament entre els partidaris del Consell de la Generalitat i el seu programa de revolució democràtica (Forces d' Ordre Públic, militants del PSUC i de la UGT etc.) i els partidaris de la revolució proletària (FAI, POUM, i militants cenetistes entre altres). Els episodis del que va passar el 19 de Juliol es repetien però tenint com a protagonistes els vencedors d' aquella jornada.

Les seus dels partits i sindicats es van convertir en veritables casernes militars on s' armaven els militants per disparar contra els vehicles, edificis o fortificacions de l' adversari polític ; els enfrontaments, s' anaven generalitzant per tota la ciutat cada vegada més.

La confrontació armada, no va estar planificada per ningú, ni la Generalitat va tindre la pretensió d'estendre la lluita més enllà de la Telefònica; ni la CNT-FAI o el POUM, havien planificat una insurrecció contra el Govern. Una vegada es desferma la lluita als carrers, els posicionaments i les propostes no van ser unànimes en cap dels dos bàndols ja que no es sabia que fer.

La qüestió residia a triar entre tractar d'aturar les hostilitats o portar l'enfrontament fins a les darreres conseqüències.

La decisió dintre de cada grup, partit o sindicat va ser el de recomposar la unitat antifeixista o aconseguir la victòria militar sobre l'adversari. Encara que la majoria es va decantar per reconstruir l'unitat, també hi van haver que es van posicionar per solucionar el conflicte per la via armada.

Dins del bloc que donava suport al Consell de la Generalitat, gent com Rafael Vidiela (PSUC) i Josep Tarradellas (ERC) van tractar en tot moment d'apaivagar els ànims i les tensions. Per contra, l'opinió de Comorera era oposada als plantejaments d'aquest.

El secretari general del PSUC interpretava els fet com una sublevació contra el legítim Govern de la Generalitat llavors no volia compromisos amb qui pretenien enderrocar institucions republicanes.

Pel que fa a la CNT, es va mostrà partidària del diàleg, la seva posició era summament precària i complicada ja que es trobava representada en tots dos bàndols. L'extensió del conflicte podia porta a tenir que possessionar-se, amb el Govern o contra el Govern.

Hi va haver un greu enfrontament entre a CNT i el Govern republicà, que podien haver suposat una veritable guerra dins la guerra civil.

Molts militants anarquistes, especialment de la FAI, van pretendre d'articular una sortida revolucionària a la revolta de maig. No volien frenar el moviment sinó impulsar-lo per implantar un programa revolucionari. Dins d'aquests sectors destaca el grup Els Amics de Durruti, que eren partidaris de crear una Junta Revolucionària com a nou òrgan de poder proletari i on el POUM també estigués present.

EL POUM, també es va mostrar partidari d'aprofitar la revolta, per construir un moviment revolucionari dirigit per un Front Obrer Revolucionari, on van participar el POUM, la CNT i la FAI. Aquesta confrontació amb la Generalitat no va ser seguida pels dirigents de la CNT-FAI.

El partit de Nin, no tenia moltes esperances en l'èxit del moviment desde el principi i van acabar per desaparèixer totes, quan els dirigents anarquistes van fer cries per depositar les armes, trencaven la unitat revolucionaria.

EL 3 de maig, es va produir una reunió del Consell de la Generalitat on van participar delegats dels comitès regionals de la CNT i la FAI, i, també representants del Secretariat de la UGT de Catalunya. A l'acord que van arribar, va ser el de retirar els cossos de seguretat de l'edifici de la Telefònica i la desmobilització de tots els grups i escamot armats de la via pública. A les nou del vespre, per portar a càrrec aquest acord, diversos dirigents polítics i sindicals van parlar per ràdio per instar els seus militars a depositar les armes.

En l' àmbit governamental, es va construir un nou Consell de la Generalitat en el qual van ser substituïts tots els antics consellers .Els sindicats van tindre un paper rellevant dins d' aquest nou Consell.

El nou govern, era una mesura provisional i transitòria a la crisi política que s' havia traslladat als carrers de Barcelona. Les dificultats per el nou Consell van ser desde el mateix dia de la presa de possessió; el secretari general de la UGT catalana i membre del PSUC, Antoni Sesé va morir assassinat el dia 5 de maig al carrer de Casp, davant de l' edifici del sindicat de al CNT, quan anava al Palau de la Generalitat a prendre possessió com a conseller.

Les intervencions d' anarquistes com Mariane, àlies de Marià R. Vázquez, Frederica Monteny i Joan Garcia Oliver, o de comunistes con Rafael Vidiella van fer que militants abandonessin la lluita armada i que confiessin en les negociacions polítiques dels dirigents que van provocar, que la majoria de combatents desconcertants, deposessin la seva actitud. Les expectatives de un moviment revolucionari van anar desapareixent progressivament.

Els Fets de Maig podrien dividir-se en tres fases;

La primera fase, va ser el moment on el moviment va arribà al seu punt àlgid, i en el qual era propici intentar el canvi de correlació de forces a Catalunya, encara que aquest canvi hagués implicat la substitució del Consell de la Generalitat per un organisme

revolucionari; tant la CNT-FAI com el POUM, van perdre en el govern de la Generalitat i aquell era el moment de recuperar amb la força de les armes al carrer.

Encara que aquesta proposta era portada per dirigents del POUM i alguns sectors anarquistes, veien el triomf revolucionari com a inviable.

La segona fase, de les jornades de maig, fan referència a la recomposició de la unitat antifeixista amb la signatura del pacte entre les diverses forces polítiques i sindicals implicades en els enfrontaments armats; la transformació d'instaurar un nou ordre revolucionari es va fer impossible.

L'última etapa dels Fets de Maig, va mostrar el reflux dels moviments i la disminució dels enfrontaments armats. Les forces d'Ordre Públic de la Generalitat van anar ocupant barricades abandonades per militants que ja havien depositat les armes.

El 6 de maig, el govern de la República, es feia càrrec del manteniment de l'ordre públic a Catalunya, atribuint-se funcions i competències exercides pel Govern de la Generalitat, ja que la normativa estava més o menys restablerta. Aquest mateix dia, es van publicar dos comunicats, , per part del consell de la Generalitat i l'altre per la CNT i la UGT.

Com una mena d'editorial del Treball on s'acusava al trotskisme,(POUM) d'haver provocat la confrontació armada i on demanaven la tornada a la feina.

El comitè de Catalunya de la UGT, va nomenar a Josep del Barrio, un nou secretari general, en substitució de l'assassinat Antoni Sede,i aquest, va decidir l'expulsió del membres del sindicat del POUM, que haguessin format part en els Fets de Maig.

Per a la UGT, el POUM, havia estat el responsable del moviment subversiu i "contrarevolucionari" ,en aquest clima, el PSUC, va

iniciar una campanya política demanant la dissolució i la il.legalització del POUM.

El 13 de Maig de 1937, a través d'una ordre ministerial es va exigir tant als ciutadans com als partits o sindicats lliurar totes les rames llargues en un termini de 72 hores; l'objectiu més desitjat pel Consell de la Generalitat, era el de desarmar la reraguarda i restituir l'ordre públic a Catalunya.

El 5 de juny del 37, s'hi va produir una dissolució definitiva de les patrulles de control, encara que s'hi van produir enfrontaments armats entre les forces de seguretat i els milicians de les patrulles, i van deixar una sèrie de víctimes.

La dissolució de comitès i patrulles i el desarmament va significar la pèrdua de control sobre l'ordre públic per part de la Generalitat de Catalunya, (aquesta funció estava atribuïda amb el Govern de la República) i va contradir les atribucions estipulades per l'Estatut d'Autonomia.

El balanç de morts durant els enfrontaments armats de maig a diverses localitats catalanes, va ser a prop de 280 víctimes.

També a posteriori, una vegada superats els moments de combat, molts van patir la repressió.

A Cerdanyola una dotzena de militants de la CNT de Sant Andreu van aparèixer morts en la carretera de Bellaterra el dia 11 de maig; a Esplugues de Llobregat es van trobar els cossos d'un grup de guàrdies civils; A Tarragona, després de que la policia ocupés la Conselleria de defensa Interior de Tarragona, es van produir un total de 21 víctimes com a resultat de les represàlies dels dos bàndols (principalment de gent d'ERC i CNT) i a Tortosa, un cop les forces de seguretat es van fer amb el control de la situació, militants de la UGT van voler passar comptes amb la CNT local.

El resultat va ser sis morts a causa d'enfrontaments armats i de 17 morts produïdes per al repressió (majoritàriament gent de la FAI).